

Testvértalálkozóra jöttek...

CSÁNGÓ-MAGYAROK A MOLDVAI FORRÓFALVÁRÓL

„Vajha Moldvának kies parlagjai,
A' Meddig terjednek a 'Pontus hajjai,
Magyar Koronánknak árnyékába menne,
S a' Tsángó Magyar is Polgártársunk lenne!”

(Marosvásárhelyi Gondolatok 1798)

Csokonai Vitéz Mihály számára bő 200 éve nem volt kérdéses a moldvai csángók származása. Napjaink Romániája azonban magyar önazonosságukat hivatalosan továbbra sem ismeri el. Szövevényes történetüket a Keleti-Kárpátokon túl szinte a honfoglalástól betelepítések, háborús üldöztetések alakították Moldvában, a Gyimesekben létrejött, római katolikus csoportjaikban, de jutott Brassó környékére, a Barcaságba is. Utóbbiak a székely nyelvet beszélő, evangélikus, hétfalusi csángók csoportjába tartoznak. A magyarsághoz szinte csak a csíksomlyói búcsú kapcsolta őket. Zárt közösségeik mintegy harmada a magyar nyelv és népzene archaikus

Antal-Vajda János

állapotát beszédeikben, énekeikben napjainkig híven őrzik. Mint például a Moldva déli feléből, a Bákó közeli Forrófalváról, a Széptan Alapfokú Művészeti Iskola vendégeként érkezett Főnix Hagyományörző Együttes tagjai is, akik sátoraljaújhegyi, széphalmi, valamint bodroghalmi fellépéseik során nagy sikerrel adtak ízelítőt az igen gazdag csángó-magyar népi hagyományokból. Már a csoport elnevezése is egy erős szimbóluma annak, ahogy a főnix madár pusztulása után képes feltámadni és újjászületni a hamvaiból, úgy kell újjá születnie, önmagát újjá építenie a csángó-magyar hagyománynak is. Azzal, hogy a messzi Csángóföldről a forrófalvi énekes, táncos hagyományörzők Zemplénbe eljutottak, e sorok írójának jó három évtizedes álma, vágya – amikor is 1985-ben Domokos Pál Pétert, a csángók apostolát, valamint Csoma Gergelyt pétérvásárai otthonában fogadhatta – teljesült.

„Hiszem, hogy az, ki minden pohár vizet számon tart, a ti erőfeszítéseket is figyelemmel kíséri, és akárcsak kétezer évvel ezelőtt a néhány kenyeret, halat, ahogy nagylelkűen megszorított, úgy most is a Moldvába szakadt, rekedt eleink gyermekeinek gondjait, bajait is, segítségekkel nagylelkűen megoldja!” – ezekkel a gondolatokkal bocsátotta útjára az ötletadó Bőjte Csaba testvér a Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért-mozgalmat. A keresztszülők hálózata a moldvai magyar gyermekek taníttatására egy évtizede az ő szavára szerveződött Magyarországon. Moldvában mintegy kétezer gyermeket a Romániai Magyar Pedagógusok

Butac Lidia Rita

Domokos Pál Péter Pétérvásárán

Szervezete szakmai irányításával a magyar nyelvre és a csángó hagyományokra jelenleg 30 oktatási helyszínen közel 50 tanár és hagyományörző tanít.

E sorok írója 2013-ban a keresztszülők egyesülete közvetítésén keresztül jutott el választott keresztlányához Forrófalvára, az akkor 12 esztendőös Butac Lídia Ritához, valamint mentorához, Antal Vajda Jánoshoz. Rita rövid bemutatkozó levelében kedves szavakkal indokolta kérését:

„(...)Én most kezdtem el járni a magyar óráko és nagyon szeretem

A Tanár bacsi mondta hody lehetne keresztszü lőm, amiért irom est a bemutatkozó levelet is

Nagyon örvendenéh ho keresztszüleim lenénak, hody segítsenek a magyar nyelv tanulás ban.

*Sok szeretettel Butac Lidia-Rita
Forrófalva 2013-02-27”*

Az elmúlt évben Forrófalván, a pár órára korlátozott személyes találkozás Ritával és az éppen a hagyományörzők foglalkozását vezető mentorával oly szívélyes és őszinte volt, hogy a közeljövőre gyakorlati tervek születtek.

A vendéglátó Szeptan Alapítvány a Főnix-egyesület bécsi meghívását használta fel arra, hogy a forrófalviak utazását két napra megszakítva, zempléni fellépéseket szervezzen. A csángó-magyar hagyományörzőkkel tartott a keresztszülők nagy-

Rita és Tereza Habavnic

Moldvai csángók guzsalyosa

nagy öröme az ügyesen táncoló, furulyázó és szép hangon éneklő Rita is. Sátoraljaújhelyen, a Városháza dísztermében az együttes a forrófalviak, magyarfalusiak díszes népviseletében az előadott népdaloknak, altató-, balladai-, egyházi énekeknek,¹ furulyajátéknak a műsor első felében egy élő guzsalyos adott keretet, a szóvivő Antal-Vajda

Jánosnak pedig lehetőséget arra, hogy a közreműködőket bemutatva népi szokásokról csángó nyelven szóljon.

¹Marinka, Marinka
Magyarfalu nagy hegy alatt
Kicsi nyúl
Kerek alma
Komámasszony
Keservesen jut eszembe
Cseresznye
Csángó magyar (Himnusz)
Érik a szőlő
Ó, Szent István, dicsértessél
Szűz Mária
Mikor kicsiny lányka voltam
Édesanyám gyengén nevelt engemet
Patakon, víz partján

Az est második felét pedig a moldvai csángó táncokat jellemző közösségi jellegű, harmonika és dob kíséretes körtáncok, valamint a páros táncsal ötvözőtt körtáncok alkották. Borsiban, II.Rákóczi Ferenc szülőhelyén tett rövid látogatás után a Magyar Nyelv Múzeumában Széphalmon az éppen zajló anyanyelvi verseny résztvevői, valamint zsűrije volt a közönsége a csángó-magyarok rögtönzött fellépésének. (Lenyűgöző műsorukat a Kossuth Rádió *Határok nélkül* magazin a verseny döntőjéről tudósító riportere is mikrofonvégre vette:

http://www.mediaklikk.hu/radio-lejatszokossuth/?date=2016-12-04_05:30:00&ch=mr1

A hagyományörző vendégek körében megkülönböztetett érdeklődést váltott ki az állandó kiállítás moldvai csángókat bemutató installációja.

A Magyar Nyelv Múzeumában

Halom Dalkör

Antal-Vajda János, közvetlenül a csoport indulása előtt azt mondta volt a telefonba, hogy testvértalálkozóra jönnek Zemplénbe. Abban, hogy a szándék valóra vált, a Halom Dalkör, valamint vezetőjének, Tar Mihálynak, valamint az együttes fellépéseit szervező Hegyes Évának elévülhetetlen érdeme van. A forrófalviakat köszöntő Bodrog-közi dalsokraikkal, valamint a vendégek szívélyes bodroghalmi fogadtatásával valóban forró hangulatú testvértalálkozó jött létre.

A Bécs felé tartó Főnix Hagyományörző Együttes utazásához a sátoraljaújhelyi és a bodroghalmi közönség – testvérhez méltó módon – önkéntes adománnyal járult hozzá, amelyet a Községi Önkormányzat is még kiegészített.

A lelkes, eltökélt szereplők, szervezők a folytatást tervezik, ugyanis tisztában vannak azzal, hogy a tét: a megmaradás. Sütő András intő szavaival: „Az anyanyelv és a zenei anyanyelv páros szárnya révén lehetünk önmagunk. Bármelyiktől fosztana meg a sors, bénák maradunk.”

Dombóvári János

Főnix együttes körtánca